

Seat No.	
----------	--

M.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Research Process in Physical Education & Sports Sciences (23503101)

Day & Date: Tuesday, 16-04-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना:** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) संशोधनाचे खालीलपैकी सर्वात महत्वाचे वैशिष्ट्ये आहे?
  - अ) पद्धतशीर संशोधन
  - ब) संशोधन हे निष्क्रीय प्रक्रिया नाही
  - क) संशोधन ही प्रक्रिया नाही
  - ड) वरील सर्व
- 2) खालील पैकी कोणते योग्य विधान आहे?
  - अ) शोध हे संशोधन करते
  - ब) संशोधन शोध करते
  - क) अ आणि ब दोन्ही
  - ड) वरीलपैकी नाही
- 3) कोणत्याही संशोधनाची व्याप्ती खोली ——— द्वारे निर्णायक केली जाते.
  - अ) संशोधन शिर्षक
  - ब) संशोधनाचा कालावधी
  - क) संशोधनाचे उद्दिष्टे
  - ड) वरीलपैकी नाही
- 4) खालीलपैकी ——— हे योग्य विधान आहे.
  - अ) विचलनशीलता हे समस्यांचे स्रोत आहे
  - ब) संशोधन ही विश्लेषणात्मक क्षमता
  - क) प्रबंधाच्या पहिल्या प्रकरणात संशोधनाची उद्दिष्टे सांगितली जातात.
  - ड) वरील सर्व
- 5) निष्कर्षाचे वर्गीकरण ——— प्रकार केले जातात.
  - अ) मूलभूत, उपयोजित आणि कृती संशोधन
  - ब) संख्यात्मक आणि गुणात्मक विश्लेषण
  - क) ऐतिहासिक वर्णनात्मक आणि प्रायोगिक
  - ड) वरील सर्व
- 6) संशोधन अहवालात ——— संदर्भ ग्रंथ सूची दिली जाते.
  - अ) संशोधनाची संबंधित नाही
  - ब) संशोधनाच्या ज्ञानाची कार्य दाखविणे
  - क) पुढील संशोधनात अभिरुची
  - ड) वरील सर्व
- 7) प्रायोगिक संशोधन ——— वर आधारित आहे.
  - अ) संशोधनाचे सर्वेक्षण
  - ब) विचलनशीलतेची हाताळणी
  - क) अ आणि ब दोन्ही
  - ड) वरील पैकी नाही

- 8) असंभाव्यता पध्दतीला ---- म्हटले जाते.
 अ) गुच्छ पध्दत
 ब) पुंजक निवड
 क) पध्दतशीर नमुना
 ड) वरील पैकी नाही
- 9) संशोधन हे नेहमी ----.
 अ) नवीन ज्ञान शोधणे
 ब) जुन्या ज्ञानाची पडताळणी
 क) ज्ञानाची अंतर मदत काढणे
 ड) वरील सर्व
- 10) समस्येविषयी अधिक कल्पना शोधण्याचा अपील अभ्यास ----.
 अ) प्रायोगिक संशोधन
 ब) उपयोजित संशोधन
 क) कृती संशोधन
 ड) वरील सर्व

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) जर्नल मध्ये संशोधनाचा पूर्ण पेपरचे प्रसिध्दी स्पष्ट करा. 10
 ब) संशोधनाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा. 10

प्र.3 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15

- अ) संशोधन प्रबंधाचे लिखाण सोइस्तर स्पष्ट करा.
 ब) व्यक्ति अभ्यास सोइस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15

- अ) संभाव्यता नमुना पध्दत सोइस्तर स्पष्ट करा.
 ब) शारीरिक शिक्षणामध्ये संशोधनाची व्याप्ती सोइस्तर स्पष्ट करा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) 20

- अ) ग्रंथालय तंत्र
 ब) संशोधनातील मुलाखत साधन
 क) संशोधनामध्ये समस्येची निवड
 ड) संदर्भ साहित्याचा आढावा
 इ) संशोधनाचा गोषधारा

Seat No.	
-------------	--

**M.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Research Process in Physical Education & Sports Sciences (23503101)**

Day & Date: Tuesday, 16-04-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figure to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 10

- 1) Which of the following is not characteristic of research?
  - a) Research is systematic
  - b) Research is not passive
  - c) Research is not process
  - d) All of these
- 2) Which of the Following statement is correct _____.
  - a) Discoveries are research
  - b) Research lead to discovery
  - c) a and b
  - d) None of these
- 3) The depth of any research can be judged by _____.
  - a) Title of research
  - b) Duration of research
  - c) Objective of research
  - d) None of these
- 4) Which of the following statement is correct?
  - a) Variability is the source of problem
  - b) Research must possess analytical problem
  - c) Objectives of research are stranded in first chapter of thesis
  - d) All of these
- 5) Research can be classified as _____.
  - a) Basic applied and action research
  - b) Quantative and qualitative research
  - c) Historical, survey and experimental
  - d) All of these
- 6) Bibliography given in a research report _____.
  - a) Has no relevance to research
  - b) Show vast knowledge of the research
  - c) Helps those interested in further research
  - d) All of these
- 7) The experimental studies need of _____.
  - a) Survey of literature
  - b) The manipulation of variables
  - c) a and b both
  - d) None of these
- 8) Which one is called non-probability method?
  - a) Quata sampling
  - b) Cluster sampling
  - c) Systematic sampling
  - d) None of these
- 9) The research is always _____.
  - a) exploring new knowledge
  - b) verifying the old knowledge
  - c) fillings the gap between knowledge
  - d) All of these

- 10) The research that applicable the law at the time of field study to draw more and more ideas about the problem is _____.
- a) Experimental research
  - b) Applied research
  - c) Action research
  - d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain in details full research paper publish in journals. **10**
- b) Explain in details classification of research. **10**

Q.3 Answer the following questions. (Any One)

15

- a) Explain in details writing of research thesis.
- b) Explain in details case study.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

15

- a) Explain in details probability sampling method.
- b) Explain in details scope of research in physical education.

Q.5 Write Short Notes: (Any Four)

20

- a) Library technique
- b) Interview tools in research
- c) Selection of problem in research
- d) Review of related literature
- e) Research Abstract

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Sports Bio-mechanics and Kinesiology (23503102)

Day & Date: Friday, 19-04-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) घोटयाच्या सांध्यातून ---- ही हालचाल शक्य आहे.
 अ) प्लॅटर फ्लेक्शन
 ब) डॉर्सी फ्लेक्शन
 क) इवर्शन
 ड) वरील सर्व
- 2) डॉर्सी फ्लेक्शन ही हालचाल ---- या सांध्यातून होते.
 अ) खांदा
 ब) गुडघा
 क) कोपरा
 ड) यापैकी नाही
- 3) मानवी शरीरातील कटी बंधाचा सांधा ---- या प्रकारचा आहे.
 अ) उखळीचा सांधा
 ब) सरकता
 क) बिजागरीचा
 ड) यापैकी नाही
- 4) गुडघ्याच्या सांध्यातून ---- ही हालचाल शक्य आहे.
 अ) एक्सटेंशन
 ब) फ्लेक्शन
 क) अ आणि ब दोन्ही
 ड) यापैकी नाही
- 5) गॅस्ट्रोक्लोमीअस स्नायू ---- या ठिकाणी आहे.
 अ) खांदा
 ब) कटिबंध
 क) कोपरा
 ड) यापैकी नाही
- 6) ---- हा एक स्नायू वर्गीकरणाचा प्रकार आहे.
 अ) गुळगुळीत स्नायू
 ब) अस्थिस्नायू
 क) हृदयाचा स्नायू
 ड) वरील सर्व
- 7) अल्ट्नार फ्लेक्शन हालचाल ---- या सांध्यातून होते.
 अ) कोपरा
 ब) गुडघा
 क) अ आणि ब दोन्ही
 ड) मनगट
- 8) रेक्टस अॅब्डॉमिनीस हा स्नायू ---- या ठिकाणी आहे.
 अ) कोपरा
 ब) धड
 क) मांडी
 ड) घोंटा
- 9) तरफेचे ---- प्रकार आहेत.
 अ) दोन
 ब) तीन
 क) चार
 ड) पाच

- 10) न्यूटनचा गतीविषयक दुसऱ्या नियमास ---- संज्ञा वापरतात.
अ) गुरुत्वाकर्षणाचा नियम   ब) जडत्वाचा नियम
क) गतीवृद्धीचा नियम   ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) शारीरिक शिक्षण व क्रीडा मध्ये जिवयांत्रिक शास्त्राची व्याप्ती लिहा.   10
ब) किन्सीऑलॉजी चे शारीरिक शिक्षण व क्रीडामध्ये व्याप्ती लिहा.   10

प्र.3 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)   15

- अ) सांध्याचे वर्गीकरण सोड्स्तर लिहा.
ब) सांध्याच्याभोवती होणाऱ्या मुलभूत हालचाली स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)   15

- अ) गोळा फेकी व हातोडा फेक मधील किन्सीऑलॉजी (स्नायू पृथ्यकरण) स्पष्ट करा.
ब) लांब उडी व उंच उडी मधील जिवयांत्रिक पृथ्यकरण स्पष्ट करा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)   20

- अ) डेल्टाईड स्नायू
ब) ट्रायसेप स्नायू
क) हवेचा प्रतिरोध
ड) घर्षण आणि क्रीडा प्राविण्य
इ) हॅमस्ट्रिंग स्नायू

Seat No.	
-------------	--

M.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Sports Bio-mechanics and Kinesiology (23503102)

Day & Date: Friday, 19-04-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) The candidates should read the original questions in English.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 10

- 1) _____ movement is possible through Ankle joint.
  - a) Planter flexion
  - b) Dorsi flexion
  - c) Eversion
  - d) All of these
- 2) Dorsi flexion movement occurs through _____ joint.
  - a) Shoulder
  - b) Knee
  - c) Elbow
  - d) None of these
- 3) Hip joint in human body is the type of _____.
  - a) Ball and socket
  - b) Gliding
  - c) Hinge
  - d) None of these
- 4) _____ movement is possible through knee joint.
  - a) Extension
  - b) Flexion
  - c) Both A and B
  - d) None of these
- 5) Gastrocnemius muscle is located in _____.
  - a) Shoulder
  - b) Hip
  - c) Elbow
  - d) None of these
- 6) _____ is a type of muscle classification.
  - a) Smooth muscle
  - b) Skeletal muscle
  - c) Cardiac muscle
  - d) All above
- 7) Ulnar flexion movement occurs through _____ joint.
  - a) Elbow
  - b) Knee
  - c) Both A and B
  - d) Wrist
- 8) Rectus abdominis muscle is located in _____.
  - a) Elbow
  - b) Trunk
  - c) Thigh
  - d) Ankle
- 9) There are _____ kinds of Lever.
  - a) Two
  - b) Three
  - c) Four
  - d) Five
- 10) Newtons second law of motion is _____.
  - a) Law of Gravitation
  - b) Law of Inertia
  - c) Law of acceleration
  - d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain scope of Biomechanics in physical Education and sports. 10
- b) Explain in details scope of kinesiology in physical Education and sports. 10

- Q.3 Answer the following questions. (Any One) 15**
- a) Explain in details structural classification of joint.
  - b) Explain in details fundamental movement around joints.
- Q.4 Answer the following questions (Any One) 15**
- a) Explain in details kinesiological analysis (mechanical analysis) in shot put throw and Hammer throw.
  - b) Explain in details Biomechanical analysis in Long jump and High jump.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four) 20**
- a) Deltoid muscle
  - b) Triceps muscle
  - c) Air resistance
  - d) Friction and sports performance
  - e) Hamstring muscle

- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Write the effect of Asanas & pranayam of digestive and muscular system.
  - b) Which are the different school of yoga? Explain any two of them.
- Q.4 Answer the following questions (Any One)** **15**
- a) Explain the difference between yogic exercises and physical exercises.
  - b) Define the yoga and explain the need and importance of yoga in sports.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) Importance of diet in daily life.
  - b) Stress and meditation
  - c) Aim and objective of yoga
  - d) Surya Namaskar
  - e) Bhaktiyog

Seat
No.

M.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Test, Measurement and Evaluation in Physical Education (23503111)

Day & Date: Wednesday, 24-04-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे उचित ठरेल.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) क्राऊस वेबर किमान तंदुरुस्ती कसोटी संचामध्ये ---- कसोट्या समाविष्ट आहेत.
 अ) दोन
 ब) सहा
 क) पाच
 ड) चार
- 2) डायर यांनी ---- साठी कौशल्य चाचणीची बांधणी केली.
 अ) फूटबॉल
 ब) सॉफ्टबॉल
 क) बास्केटबॉल
 ड) टेनिस
- 3) मिलर वॉल वॉली बॅडमिंटन कसोटीची बांधणी ---- साली करण्यात आली.
 अ) 1951
 ब) 1926
 क) 1960
 ड) 1984
- 4) बीप कसोटी ---- क्षमतेचे मापन करते.
 अ) एरोबीक
 ब) ऍनएरोबीक
 क) प्रतिक्रिया काळ
 ड) ताकद
- 5) खालीलपैकी कोणी कारक क्षमता कसोटीची बांधणी केली?
 अ) क्राऊस वेबर
 ब) बॅरो
 क) न्युटन
 ड) ब आणि क दोन्ही
- 6) ---- हा कसोटी निवडीचा शास्त्रीय निकष आहे.
 अ) कसोटी
 ब) मापन
 क) वस्तूनिष्ठता
 ड) वेळ
- 7) गरज ही कसोटी निवडीचा ---- निकष आहे.
 अ) शास्त्रीय
 ब) व्यवस्थापकीय
 क) वैधता
 ड) विश्वसनियता
- 8) कोणती कसोटी जे. सी. आर. कसोटी संचाचा भाग नाही?
 अ) शटल रन
 ब) एस. वी. जे
 क) चिन - आस
 ड) सिट - आस

- 9) कसोटी सत्यता तपासणे म्हणजे ---- होय.
अ) वैधता ब) वस्तूनिष्ठता
क) व्यक्तीनिष्ठता ड) मानके
- 10) इंडियाना कारक सुदृढता कसोटी संचामध्ये ---- कसोट्यांचा समावेश आहे.
अ) सहा ब) पाच
क) चार ड) दोन

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) वैधता व वैधतेचे प्रकार स्पष्ट करा. **10**
ब) जे. सी. आर. कसोटी स्पष्ट करा. **10**

प्र.3 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) 12 मि. धावणे/चालणे कसोटीचे सविस्तर वर्णन करा. **15**
ब) शरीर मापन प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) जॉन्सन बास्केटबॉल कसोटी सविस्तर स्पष्ट करा. **15**
ब) बॅरो कारक क्षमता कसोटी सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) विश्वसनीयता **20**
ब) मुल्यमापन
क) मापन
ड) डायर टेनिस कसोटी
इ) वैद्यकिय चाचणी/कसोटी

Seat No.	
----------	--

**M.P.Ed. (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Test, Measurement and Evaluation in Physical Education (23503111)**

Day & Date: Wednesday, 24-04-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Candidate who intend to write their answers in Marathi advised to read the original questions in English.
3) Figures to right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

10

- 1) Kraus-Weber minimum fitness test consists of _____ test items.
  - a) Two
  - b) Six
  - c) Five
  - d) Four
- 2) Dyer constructs skill test for _____.
  - a) Football
  - b) Softball
  - c) Basketball
  - d) Tennis
- 3) Miller wall volley badminton test was constructed in the year _____.
  - a) 1951
  - b) 1926
  - c) 1960
  - d) 1984
- 4) Beep test measures _____ capacity.
  - a) Aerobic
  - b) Anaerobic
  - c) Reaction Time
  - d) Strength
- 5) From the following who constructed motor ability test?
  - a) Kraus Webar
  - b) Barrow
  - c) Newton
  - d) b & c both
- 6) _____ is a scientific criteria of test selection.
  - a) Test
  - b) Measurement
  - c) Objectivity
  - d) Time
- 7) Relevance is a _____ criteria of test selection.
  - a) Scientific
  - b) Administrative
  - c) Validity
  - d) Reliability
- 8) Which test is not a part of J. C. R. test?
  - a) Shuttle run
  - b) SVJ
  - c) Chin-ups
  - d) Sit-ups
- 9) To measure truthfulness of test is called _____.
  - a) Validity
  - b) Objectivity
  - c) Subjectivity
  - d) Norms
- 10) Indiana motor fitness test consists of _____ test items.
  - a) Six
  - b) Five
  - c) Four
  - d) Two

- Q.2 Answer the following questions.**
- a) Explain validity and its types. **10**
  - b) Explain J.C.R test **10**
- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Describe 12 minutes run/walk test in detail.
  - b) Explain the anthropometric measurement process in detail.
- Q.4 Answer the following questions (Any One)** **15**
- a) Explain Johnson basketball test in detail.
  - b) Explain Barrow motor ability test in detail.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) Reliability
  - b) Evaluation
  - c) Measurement
  - d) Dyer tennis test
  - e) Medical test

Seat No.	
----------	--

M.P.Ed. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Research Process in Physical Education & Sports Sciences (20503101)

Day & Date: Tuesday, 16-04-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) संदर्भग्रंथ हे ——— शी निगडीत आहे.

अ) सारांश	ब) टेबल—तक्ता
क) तळ टिपा	ड) संदर्भग्रंथ सूची
- 2) चांगल्या संशोधनाचे ——— हे एक गुण वैशिष्ट्ये आहे.

अ) पैसा	ब) उकल समस्या
क) ज्ञान	ड) पुस्तक
- 3) संशोधनाचे खालीलपैकी ——— हे साधन आहे.

अ) इतिहास	ब) ॲनालिसिस
क) निरीक्षण	ड) प्रश्नावली
- 4) संशोधन हे ——— चा शोध घेणे.

अ) माहिती	ब) पुस्तक
क) खरेपणा	ड) समस्या उकल
- 5) नमुना निवडीच्या ——— पध्दतीत जनसंख्येचे घटक निवडले जातात.

अ) यादृच्छिक	ब) ठराविक हिस्सा
क) स्तरीय	ड) यापैकी नाही
- 6) संशोधन प्रक्रियेत परिकल्पना निर्मिती नंतर ——— केले जाते.

अ) उद्दिष्टांची विधाने	ब) माहिती विश्लेषण
क) माहिती संकलन	ड) संशोधन साधन निवड
- 7) ऐतिहासिक संशोधन म्हणजे ———.

अ) ऐतिहासिक समस्ये संबंधीचे संशोधन	ब) प्राचीन अनुभवांबाबतचे संशोधन
क) ऐतिहासिक वर्णनाबाबतचे संशोधन	ड) वरील सर्व
- 8) संशोधनामध्ये ——— हे ज्ञान मिळविण्याचे व समस्या सोडविण्याचे साधन आहे.

अ) व्यक्तिगत अनुभव	ब) अप्रत्यक्ष अनुभव
क) पुस्तके	ड) तर्क
- 9) एकल गट अभिकल्पात किती गटाची निवड केली जाते?

अ) दोन	ब) एक
क) तीन	ड) चार

- 10) प्रायोगिक संशोधनात ---- वापर केला जातो.
अ) मुलाखत
ब) प्रायोगिक अभिकल्प
क) प्रश्नावली
ड) यापैकी नाही

- प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) प्रायोगिक पध्दतीचे सविस्तर वर्णन करा. 10
ब) शारीरिक शिक्षण क्षेत्रात संशोधनाची गरज चर्चा करा. 10
- प्र.3 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15
अ) संदर्भ साहित्याचे गरज व महत्व स्पष्ट करा.
ब) ऐतिहासिक पध्दतीच्या संशोधनाविषयी सविस्तर लिहा.
- प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15
अ) संशोधकाच्या अंगचे चांगले गुण स्पष्ट करा.
ब) नमुना निवड म्हणजे काय? नमुना निवडीचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) 20
अ) प्रश्नावली
ब) माहिती संकलन साधने
क) वर्णनात्मक संशोधन पध्दती
ड) नमुना आराखडा
इ) ऐतिहासिक संशोधन पध्दती

Seat
No.**M.P.Ed. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Research Process in Physical Education & Sports Sciences (20503101)**Day & Date: Tuesday, 16-04-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figure to the right indicate full marks.**Q.1 Choose the correct alternative from the options. 10**

- 1) Reference books are related to the _____.
  - a) Summary
  - b) Table chart
  - c) Footnotes
  - d) Bibliography
- 2) _____ is one of the qualities of good research.
  - a) Money
  - b) Problem solving
  - c) Knowledge
  - d) Books
- 3) Following _____ is the tool of research.
  - a) History
  - b) Analysis
  - c) Observation
  - d) Questionnaire
- 4) Research means to find out _____.
  - a) Information
  - b) Books
  - c) Authenticity
  - d) Problem solving
- 5) In _____ method of sampling population equal elements are selected.
  - a) Radom
  - b) Stratified
  - c) Quota
  - d) None of these
- 6) In the process of conduction research formulation of Hypothesis is followed by _____.
  - a) Statement of objectives
  - b) Analysis of data
  - c) Collection of data
  - d) Selection of Research Tools
- 7) Historical research means _____.
  - a) Research related to the history
  - b) Research related to the ancient experiences
  - c) Research related to the history description
  - d) Above All
- 8) In research _____ is the important tool getting knowledge and problem solving.
  - a) Personal Experience
  - b) Indirect experience
  - c) Books
  - d) Logic
- 9) In single group design _____ groups are selected.
  - a) Two
  - b) One
  - c) Three
  - d) Four
- 10) _____ is used in experimental research.
  - a) Interview
  - b) Experimental design
  - c) Questionnaire
  - d) None if these

- Q.2 Answer the following questions.**
- a) Describe about experimental method in detail. **10**
  - b) Discuss the need of research in Physical Education. **10**
- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain need and importance of reviewing the literature.
  - b) Explain historical method research in detail.
- Q.4 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain qualities of good researcher.
  - b) What do you mean by sampling? State its various types with example.
- Q.5 Write Short Notes: (Any Four)** **20**
- a) Questionnaire
  - b) Tool & Data collection
  - c) Descriptive method
  - d) Structure
  - e) Historical method

- 10) — हे ए. टी. पी चे कार्य आहे.
अ) श्वसन
क) फोटोसिनथेसीस
ब) वाढ
ड) वरील सर्व

- प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) व्यायामाचे शरीर विज्ञानशास्त्राची गरज व महत्व लिहा. 10
ब) अस्थि स्नायूचे अतिसूक्ष्मरचना स्पष्ट करा. 10
- प्र.3 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15
अ) स्नायू अकुंचनाची स्लायडिंग फिलामेंट उपती स्पष्ट करा.
ब) स्नायू संस्थेवर व्यायामाचा व प्रशिक्षणाचा होणारा परिणाम लिहा.
- प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15
अ) ATP सोड्स्तर स्पष्ट करा.
ब) श्वसन संस्थेवर व्यायामाचा व प्रशिक्षणाचा होणारा परिणाम लिहा.
- प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) 20
अ) रक्तदाब
ब) स्नायूतंतूचे प्रकार
क) दुय्यम श्वसन
ड) प्राणवायूचे ऋण
इ) उष्ण वातावरणात क्रिडा प्राविण्य

Seat
No.

M.P.Ed. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Physiology of Exercises (20503102)

Day & Date: Friday, 19-04-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) The candidates should read the original questions in English.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 10

- 1) Exercises _____ respiratory rate.
  - a) Decreases
  - b) Increases
  - c) Does not affect
  - d) None of these
- 2) Blood pressure is measured in terms of _____.
  - a) mmHg
  - b) mm
  - c) CmHg
  - d) Hg
- 3) _____ leads to increase muscle mass strength and power _____.
  - a) Anabolic steroid
  - b) Narcotics
  - c) Both A and B
  - d) None of these
- 4) Respiration taking place in the lunge is called _____.
  - a) Internal respiration
  - b) External respiration
  - c) Cellular respiration
  - d) All of these
- 5) Sphygmometer instrument is used for _____ measuring.
  - a) flexibility
  - b) strength
  - c) speed
  - d) blood pressure
- 6) The Blood get oxygenated in _____.
  - a) Lungs
  - b) Muscles
  - c) Liver
  - d) Stomach
- 7) Pulmonary vein drains blood in to _____.
  - a) Right Artium
  - b) Left Artium
  - c) Right ventricul
  - d) Left ventricle
- 8) Oxygen used in rest for a minute is _____ mililiter.
  - a) 250
  - b) 850
  - c) 450
  - d) 650
- 9) The process of ATP is produce in the _____.
  - a) Muscle cell
  - b) Bone
  - c) Heart
  - d) Lungs
- 10) _____ is the function of ATP.
  - a) Respiration
  - b) Growth
  - c) Photosynthesis
  - d) All of these

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain need and importance of physiology of Exercise. **10**
- b) Explain micro structure of skeletal muscle. **10**

- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain sliding filament theory of muscular contraction.
  - b) Explain effect of exercises and training on the muscular system.
- Q.4 Answer the following questions (Any One)** **15**
- a) Explain in details ATP.
  - b) Explain in details effect of exercise and training on the respiratory system.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) Blood pressure
  - b) Types of muscle fiber
  - c) Second wind
  - d) Oxygen Debt
  - e) Sports performance in hot climate

Seat No.	
----------	--

M.P.Ed. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Yogic Sciences (20503103)

Day & Date: Monday, 22-04-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) कुंभकाचा प्रकार ---- आहे.
अ) यम
ब) समाधी
क) प्रत्याहार
ड) यापैकी नाही
- 2) भक्तियोगातील भक्ति हा शब्द ---- धातूपासून बनला आहे.
अ) युज
ब) भज
क) यम
ड) यापैकी नाही
- 3) इंद्रियावर संयम ठेवून मन एकाग्र करणे म्हणजे ---- योग होय.
अ) श्वेतांबर
ब) कटोपनिषीद
क) योगवशिष्ट
ड) यापैकी नाही
- 4) योगाचा विद्यापीठ संघ किती खेळाडूंचा असतो.
अ) सहा
ब) पाच
क) चार
ड) तीन
- 5) ध्यानाची परिपक्व अवस्था म्हणजे ---- होय.
अ) आसन
ब) समाधी
क) प्राणायाम
ड) प्रत्याहार
- 6) अष्टांगयोगात नियम ही ---- क्रमांकाची पायरी आहे.
अ) पहिली
ब) तिसरी
क) दुसरी
ड) चौथी
- 7) आधुनिक काळात योगाचा प्रचार ---- यांनी केला.
अ) स्वामी विवेकानंद
ब) स्वामी रामानंद तीर्थ
क) रामकृष्ण परमहंस
ड) वरील सर्व
- 8) बहिरंग आणि अंतरंग यांना जोडणारा दुवा म्हणजे ---- होय.
अ) कौशल्य
ब) प्राणायाम
क) प्रत्याहार
ड) यापैकी नाही
- 9) भगवतगीतेत योगाचा प्रमुख प्रकार ---- हा आहे.
अ) धर्मयोग
ब) हटयोग
क) कर्मयोग
ड) यापैकी नाही

- 10) "योग चित्त वृत्ती निरोध" हे विधान कोण म्हणाले.
अ) वेदव्यास
ब) पतंजली
क) स्वामी रामानंद
ड) सुश्रुत

- प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) दैनंदिन जीवनात आहाराचे महत्व स्पष्ट करा. 10
ब) मुद्रा आणि शुद्धीक्रीया सविस्तर लिहा. 10
- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 15
अ) योगाचा अर्थ आणि व्याख्या सांगा आणि योगाचे उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
ब) प्राणायामाची यादी करून त्यापैकी दोन प्राणायाम स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 15
अ) शरीरातील विविध संस्थावर योगाचा परिणाम लिहा.
ब) अष्टांग योगाच्या अंगाची यादी करा आणि त्यापैकी दोनाचे स्पष्टीकरण करा.
- प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) 20
अ) महिलासाठी योगाचे महत्व
ब) योगा आणि लवचिकता
क) योगासाठी आहाराची भूमिका
ड) ताण आणि ध्यान
इ) बंधाचे फायदे आणि प्रकार

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.P.Ed. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Yogic Sciences (20503103)**

Day & Date: Monday, 22-04-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) The candidates should read the original questions in English.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 10

- 1) _____ is the types of kumbhak.
  - a) Yam
  - b) Samadhi
  - c) Pratyahar
  - d) None of these
- 2) In Bhaktiyog the word Bhakti is made from _____.
  - a) Yuj
  - b) Bhaj
  - c) Yam
  - d) None of these
- 3) Yoga means concentration of mind through the control of senses it is stated by _____.
  - a) Shwetamber
  - b) katponishad
  - c) Yogvashitha
  - d) None of these
- 4) How many players make a yoga university team.
  - a) Six
  - b) Five
  - c) Four
  - d) Three
- 5) The mature stage of dhyan is _____.
  - a) Aasan
  - b) Samadhi
  - c) Pranayam
  - d) Pratyahar
- 6) Niyam is the _____ number of step in Ashtangyog.
  - a) First
  - b) Third
  - c) Second
  - d) Fourth
- 7) _____ has propagated yoga in modern times.
  - a) Swami Vivekanand
  - b) Swami Ramanand Thirth
  - c) ramkrushna Paramhans
  - d) All of these
- 8) The linkage connecting external and internal yoga means _____.
  - a) Skill
  - b) Pranayam
  - c) Pratyahar
  - d) None of these
- 9) The major type of the yoga is _____ in Bhagwatgeeta.
  - a) Dharmyog
  - b) Hatyog
  - c) Karmyog
  - d) None of these
- 10) Who said these lines "Yogas Chitta Vritti Nirodha"?
  - a) Ved Vyas
  - b) Patanjali
  - c) Swami Ramanand
  - d) Sushruta

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain the importance of diet in daily life. 10
- b) Write in detail of mudra and Shuddhi kriyas. 10

- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Write the meaning and definition of Yoga? Explain the objective of Yoga.
  - b) Give the list of pranayam and explain any two of them.
- Q.4 Answer the following questions (Any One)** **15**
- a) Write the effect of yoga on various body system.
  - b) Give the list of Ashtangyog and explain any two of them.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) Importance of yoga for women.
  - b) Yoga and flexibility.
  - c) Role of Diet for yoga.
  - d) Stress and meditation.
  - e) Benefits and types of Bandhas.

- 9) माहिती गोळा करण्याची प्रक्रिया ---- आहे.
अ) कसोटी ब) मापन
क) मुल्यमापन ड) मुल्यनिर्धारित
- 10) जे सी आर चाचणी मध्ये 'जे म्हणजे ----.
अ) उभी उडी ब) लांब उडी
क) तिहेरी उडी ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) मापण व मुल्यमापण याची गरज व महत्व लिहा. **10**
ब) जे. सी. आर चाचणी सोड्स्तर स्पष्ट करा. **10**

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- अ) चाचणी निवडीचे निकष सोड्स्तर स्पष्ट करा. **15**
ब) बॅरोची कारक क्षमता चाचणी सोड्स्तर स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- अ) हार्वर्ड स्टेप टेस्ट (चाचणी) सोड्स्तर स्पष्ट करा. **15**
ब) 12 मिनीट पळणे / चालणे चाचणी सोड्स्तर स्पष्ट करा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) जॉन्सनची बास्केटबॉल चाचणी **20**
ब) मॅकडोनाल्डची सॉकर चाचणी
क) डायरची टेनिस चाचणी
ड) रुसेललॅंगची वॉलीबॉल चाचणी
इ) ट्रेडमिल चाचणी

Seat No.	
-------------	--

M.P.Ed. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Test, Measurement and Evaluation in Physical Education (20503108)

Day & Date: Wednesday, 24-04-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) The candidate should read the original questions in English.
 3) Figures to right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

10

- 1) _____ is a continuous process.

a) Test	b) Measurement
c) Evaluation	d) All of these
- 2) _____ is the one criteria of test authenticity.

a) Objectives	b) Evaluation
c) Pilot study	d) All of these
- 3) A test that gives consistent result is said to possess.

a) Reliability	b) Validity
c) Objectivity	d) Norms
- 4) _____ is an instrument used to gain information about individual or object.

a) Test	b) Measurement
c) Evaluation	d) None of these
- 5) How many items are there in JCR test.

a) 4	b) 5
c) 2	d) 3
- 6) In how many items test is classified _____.

a) 2	b) 3
c) 4	d) 5
- 7) _____ is an outcome.

a) Test	b) Measurement
c) Evaluation	d) None of these
- 8) Which of the following is a motor ability test _____.

a) IOW test	b) JCR Test
c) Both A and B	d) None of these
- 9) The process of collecting information is called _____.

a) Test	b) Measurement
c) Evaluation	d) Assessment
- 10) In JCR test 'J' stand for _____.

a) Vertical jump	b) Long jump
c) Tripple jump	d) None of these

- Q.2 Answer the following questions.**
- a) Explain need and importance of measurement and Evaluation. **10**
  - b) Explain in details JCR Test. **10**
- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain in details criteria at test selection.
  - b) Explain in details Barrow motor Ability test.
- Q.4 Answer the following questions (Any One)** **15**
- a) Explain in details Harvard step test.
  - b) Explain in details 12 minutes run/walk test.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) Johnson Basket Ball Test
  - b) Mc Donald soccer test
  - c) Dyer tennis test
  - d) Russel Lange volley Ball test
  - e) Treadmill Test.

10) — हे मध्यमान काढण्याचे सुत्र आहे.

अ) $\frac{P \times N}{100}$

ब) $\sqrt{\frac{\sum X}{N}}$

क) $\frac{\sum fm}{N}$

ड) $\sum d^2$

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) केंद्रीय प्रवृत्तीची परिमाणे सविस्तर स्पष्ट करा. 10

ब) आयतालेख ग्राफ तयार करून स्पष्ट करा. 10

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 15

अ) खालील दिलेल्या सारणीवरून बहुलक काढा.

वर्गवारी	वारंवारिता
150—154	8
145—149	7
140—144	5
135—139	8
130—134	4
125—129	2
120—124	6
115—119	3
110—114	1
105—109	4
100—104	2
	N = 50

ब) वरील प्रश्न क्र. 3 (अ) मध्ये दिलेल्या सारणीवरून चतुर्थक विचलन काढा.

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15

अ) 100 बी.पी.एड. विद्यार्थ्यांच्या क्रिकेट बॉल थ्रो कसोटीचे मध्यमान 7550 मीटर व प्रमाण विचलन 1.5 मीटर आहे. यावरून खालील पाईन्ट नुसार हल स्केल काढा.

पाईन्ट	कार्यमान
100	—
90	—
80	—
70	—
60	—
50	—
40	—
30	—
20	—
10	—
0	—

ब) वरील प्र.क्र.4 अ) मधील दिलेल्या सारणीवरून सिग्मा स्केल काढा.

- प्र.5 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)
- अ) विचलनशिलतेची परिमाणे याबद्दल लिहा.
  - ब) 'Z' स्केल
  - क) लोकसंख्या ही संज्ञा हिचा संख्याशास्त्राशी संबंध
  - ड) अँनकोव्हा (ANCOVA)
  - इ) शारीरिक शिक्षणात संख्याशास्त्राची गरज व महत्त्व

Seat No.	
-------------	--

M.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Applied Statistics in Physical Education and Sport (23503201)

Day & Date: Thursday, 25-04-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) The candidates should read the original questions in English.
 3) All questions carry equal marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

10

- 1) The degree of relationship between two variable is called.
  - a) Correlation
  - b) Mode
  - c) Q.D
  - d) Median
- 2) $L.L + \left[\frac{P \times N}{100} - c.f \right] \frac{1}{fm}$ Formula is related to _____.
  - a) Median
  - b) Percentile
  - c) Q.D.
  - d) S.D.
- 3) The score which appear most frequently is _____.
  - a) Mean
  - b) Mode
  - c) Percentile
  - d) S.D.
- 4) The sigma scale is called _____.
  - a) 7 point
  - b) 6 point
  - c) 5 point
  - d) 10 point
- 5) One of the graphical representation in statistics is _____.
  - a) 'Z' scale
  - b) Hull scale
  - c) 'T' scale
  - d) Histogram
- 6) One of the measures of variability is _____.
  - a) Mean
  - b) Mode
  - c) Q.D.
  - d) Correlation
- 7) Latin word is related to _____.
  - a) Sigma
  - b) Statistics
  - c) Q.D.
  - d) S.D.
- 8) The frequency polygoan is reacted to _____.
  - a) Graph
  - b) Mean
  - c) S.D.
  - d) Correlation
- 9) The formula for calculated mode is _____.
  - a) $\frac{\sum x}{N}$
  - b) $\frac{\sum fm}{N}$
  - c) $3 \text{ Median} - 2 \text{ Mean}$
  - d) $Am t \left(\frac{\sum fd}{N} \right) \times i$

10) The formula for calculated mean is _____.

a) $\frac{P \times N}{100}$

b) $\sqrt{\frac{\sum X}{N}}$

c) $\frac{\sum fm}{N}$

d) $\sum d^2$

Q.2 Answer the following questions.

a) Explain the measures of central tendency.

10

b) Explain & draw in detail Histogram.

10

Q.3 Answer the following questions. (Any One)

15

a) Calculate mode from following table.

CI	F
150-154	8
145-149	7
140-144	5
135-139	8
130-134	4
125-129	2
120-124	6
115-119	3
110-114	1
105-109	4
100-104	2
	N = 50

b) Calculate quartile deviation from above Q. No. 3 a) table

Q.4 Answer the following question. (Any One)

15

a) The Cricket ball throw of 100 BPED students mean is 75.50 mts and SD is of 1.5 mtrs construct Hullscale of the following points.

Points	Performance
100	-
90	-
80	-
70	-
60	-
50	-
40	-
30	-
20	-
10	-
0	-

b) Calculate sigma scale from above Q.No.4-a).

Q.5 Write Short Notes (Any Four)

20

a) Write about measures of variability

b) 'Z' scale

c) Population term educated to statistics

d) ANCOVA

e) Need and importance of statistics in physical education.

Seat No.	
----------	--

Set P

M.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024

Physiology of Exercises (23503202)

Day & Date: Saturday, 27-04-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) सर्वसाधारणपणे हृदयचक्राचा एकूण कालावधी ——— एवढा असतो.

अ) 0.1 सेकंद	ब) 0.8 सेकंद
क) 0.30 सेकंद	ड) यापैकी नाही
- 2) हृदयात असणाऱ्या झडपांची नावे ———.

अ) ओरटीक झडप	ब) ट्रायकस्पिड झडप
क) बायकस्पीड झडप	ड) वरील सर्व
- 3) मानवी शरीरात ग्यायकोजन कोठे साठवले जाते.

अ) हृदय	ब) यकृत
क) मूत्रपिंड	ड) जठर
- 4) मायोफायब्रिएसमध्ये अॅक्टिन व मायोसिन ——— आहेत.

अ) खनिजे	ब) कर्बोदके
क) प्रथिने	ड) जीवनसत्वे
- 5) व्यायामाच्या वेळी फुफ्फुसाचे वायुवीजन ——— मुळे वाढते.

अ) स्नायु आंकुचन	ब) लंबमज्जारज्जू कडून संवेदना
क) सांध्यामधील हालचाल	ड) वरील सर्व
- 6) एका मिनीटीमध्ये हृदयामार्फत बाहेर टाकलेले रक्त याला ——— म्हणतात.

अ) व्हायटल कॅप्सिटी	ब) स्ट्रोक व्हॉल्यूम
क) कार्डियाक आवुटपुट	ड) यापैकी नाही
- 7) लाळेमध्ये ——— हा पाचक रस असतो.

अ) टायलीन	ब) लायपेज
क) ट्रिपसिन	ड) यापैकी नाही
- 8) बी एम आय म्हणजे ———.

अ) बॉडी मास इंडेक्स	ब) बॉडी मेजर इंडेक्स
क) ब्रेन मास इंडेक्स	ड) यापैकी नाही

- 9) अँड्र्यू हक्सले हे कोणत्या उत्पत्तीचे जनक आहेत.
 अ) स्लायडिंग फिलामेंट   ब) अनुभवात्मक
 क) मानसशास्त्रीय   ड) यापैकी नाही
- 10) अस्थिसंस्थेच्या ---- हा घटक आहे.
 अ) हाडे   ब) अस्थिबंधन
 क) कुर्चा   ड) वरील सर्व

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) व्यायामाची गरज आणि महत्व स्पष्ट करा.   10
 ब) स्नायूचे आकुंचन प्रसरण स्पष्ट करा.   10

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- अ) स्नायूसंस्था आणि अस्थिसंस्था यावर प्रशिक्षणाचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा.   15
 ब) शरीरक्रिया शास्त्राचा अर्थ सांगून व्यायामाचे शरीर क्रियाशास्त्रातील गरज आणि महत्व लिहा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- अ) डोपींगची व्याख्या देऊन डोपींगचे प्रकार आणि डोपींगचे दुष्परिणाम स्पष्ट करा.   15
 ब) थंड वातावरणाचा आणि गरम वातावरणाचा खेळाडूच्या कामगिरीवर होणारा परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) उच्च तीव्रतेचे व्यायाम   20
 ब) हृदयचक्र
 क) प्राणवायूचे ऋण
 ड) एटीपी (एडीनोसिन ट्राईफॉस्फेट)
 इ) चयापचायाची संकल्पना

Seat
No.Set **P**

M.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Physiology of Exercises (23503202)

Day & Date: Saturday, 27-04-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) The candidates should read the original questions in English.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options.**10**

- 1) Generally the duration of cardiac cycle is _____.
  - a) 0.1 Second
  - b) 0.8 Second
  - c) 0.30 Second
  - d) None of these
- 2) Name of valves in heart _____.
  - a) Aortic valve
  - b) Tricuspid valve
  - c) Bicuspid valve
  - d) All above
- 3) Where is glycogen stored in the human body?
  - a) Heart
  - b) Liver
  - c) Kidney
  - d) Stomach
- 4) Actin and Myosin in myofibrils are _____.
  - a) Minerals
  - b) Carbs
  - c) Proteins
  - d) Vitamins
- 5) The increase of lungs transport of air at exercise due to _____.
  - a) Muscle contraction
  - b) Signal through medulla
  - c) Movement of joint
  - d) Above all
- 6) the blood being pumped by heart in one minute is _____.
  - a) Vital capacity
  - b) Stroke Volume
  - c) Cardiac output
  - d) None of these
- 7) _____ is the enzyme in saliva.
  - a) Ptyline
  - b) Lipase
  - c) Trypsin
  - d) None of these
- 8) BMI means _____.
  - a) Body mass index
  - b) Body measure index
  - c) Brain mass index
  - d) None of these
- 9) Which theory has Andrew Huxley is father?
  - a) Sliding filament
  - b) Experiential
  - c) Psychological
  - d) None of these
- 10) The aspect of skeletal system is _____.
  - a) Bones
  - b) Ligament
  - c) Cartilage
  - d) Above all

- Q.2 Answer the following questions.**
- a) Explain Need & importance of exercises. **10**
  - b) Explain the muscular contraction. **10**
- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Effect of training on muscular system- skeletal system- explain.
  - b) What is meant by physiology and write the need and importance of exercises in physiology.
- Q.4 Answer the following questions (Any One)** **15**
- a) Explain types of doping and side effects of doping by giving definition of doping.
  - b) Explain in detail the effect of cold climate and hot climate on sportsmen's performance.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) High intensity exercises.
  - b) Cardiac cycle.
  - c) Oxygen debt.
  - d) ATP (Adenosine triphosphate).
  - e) Concept of metabolism.

- 10) मसाजचा वापर ---- साठी केला जातो.
अ) शिथिलीकरण
ब) कार्य
क) रक्तप्रवाह
ड) वेदना

प्र.2 खालील प्रश्नांची योग्य उत्तरे लिहा.

- अ) फुटबॉल, हॅण्डबॉल व बास्केट बॉल मधील सर्वसामान्य दुखापती स्पष्ट करा. 10
ब) पायाची दुखापत, गुडघ्याची दुखापत व खांद्याची दुखापती कशी टाळाल स्पष्ट करा. 10

प्र.3 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15

- अ) मसाज हे विश्रांतीचे (Relaxation) साधन आहे स्पष्ट करा.
ब) मसाजचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15

- अ) क्रीडेतील दुखापतीची कारणे क्रीडेतील उदाहरणासह स्पष्ट करा.
ब) शरीरधारणा व शरीर तंत्र स्पष्ट करा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) 20

- अ) चांगल्या शरीरधारणेचे महत्त्व
ब) क्रीडेतील पूर्णवसन
क) सपाट पाऊल
ड) स्ट्रेचिंगचे व्यायाम
इ) पॅसीव्ह व्यायाम

- Q.3 Answer the following questions. (Any One) 15**
- a) Explain in detail massage as an aid for relaxation.
  - b) Explain in detail types of massage.
- Q.4 Answer the following questions. (Any One) 15**
- a) Explain in details causes of sports injuries with sports examples.
  - b) Explain in detail posture and body mechanics.
- Q.5 Write Short Notes: (Any Four) 20**
- a) Value of good posture
  - b) Sports rehabilitation
  - c) Flat foot
  - d) Stretching exercise
  - e) Passive exercise

- 9) नेतृत्वासाठी आवश्यक घटक ----.
- अ) बांधिलकी   ब) उत्साह
क) खात्रीशीरपणा   ड) वरील सर्व
- 10) विद्यार्थी केंद्रित हे ---- रचनेचे तत्व आहे.
- अ) पाठयक्रम   ब) अभ्यासक्रम
क) इंटरनेट   ड) मासिके

- प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.**
- अ) चांगल्या प्रशासकाचे कर्तव्य स्पष्ट करा. **10**
ब) शारीरिक शिक्षण अभ्यासक्रम संशोधनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा. **10**
- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **15****
- अ) क्रीडा व्यवस्थापन म्हणजे काय? क्रीडा व्यवस्थापनाची कार्ये स्पष्ट करा.
ब) अभ्यासक्रमाची व्याख्या सांगा. अभ्यासक्रमाची गरज व महत्व स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **15****
- अ) शारीरिक शिक्षणाचा कार्यक्रम राबविण्यासाठी कोणत्या सुविधांची गरज आहे? कोणत्याही एका सुविधेविषयी स्पष्टीकरण करा.
ब) अभ्यासक्रम विकसनातील राष्ट्रीय आणि व्यवसायिक धोरणांची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **20****
- अ) पर्यवेक्षणाची कार्ये
ब) शारीरिक शिक्षण कार्यक्रमाचे व्यवस्थापन
क) अभ्यासक्रमाची व्याख्या.
ड) जनसंपर्काची तत्वे.
इ) पाठय पुस्तके

Seat No.	
-------------	--

M.P.Ed. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Sports Management and Curriculum design in Physical Education
(23503209)

Day & Date: Thursday, 02-05-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) The candidates should read the original questions in English.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 10

- 1) _____ is essential and integral part of leadership to take decision at any field.
  - a) Relation
  - b) Communication
  - c) Publication
  - d) Organisation
- 2) _____ is essential records in school sports management.
  - a) Physical efficiency records
  - b) Medical examination records
  - c) Sports equipment records
  - d) Above all
- 3) Development of student is a main _____ of public relation in physical Education.
  - a) Objectives
  - b) Principles
  - c) Skill
  - d) Technique
- 4) Objective to sports management is _____.
  - a) To encourage the development
  - b) To organize the tournament
  - c) To participate in match
  - d) All of these
- 5) _____ policies are required for curriculum.
  - a) National
  - b) State
  - c) Professional
  - d) All above
- 6) Text book is the source of _____ material.
  - a) Supervision
  - b) Curriculum
  - c) Evaluation
  - d) Management
- 7) Activity centered is the principle of _____ construction.
  - a) Curriculum
  - b) Text books
  - c) Magazines
  - d) Journals
- 8) Forward looking is the principle of _____ construction.
  - a) Syllabus
  - b) Journals
  - c) Text books
  - d) Curriculum
- 9) A leader must possess the following except.
  - a) Commitment
  - b) Missionary Zeal
  - c) Persuasiveness
  - d) All of these
- 10) Student centered is the principle of _____ construction.
  - a) Syllabus
  - b) Curriculum
  - c) Internet
  - d) Magazines

- Q.2 Answer the following questions.**
- a) Explain duties of good administrator. **10**
  - b) Explain the objectives of physical Education curriculum research. **10**
- Q.3 Answer the following question. (Any One)** **15**
- a) What is sports management? Explain functions of sports management.
  - b) Define curriculum and explain its need and importance.
- Q.4 Answer the following question. (Any One)** **15**
- a) What are the basic facilities required to run physical Education programme. explain any one facility.
  - b) Explain the role of national and professional policies in curriculum development.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) Functions of the supervision
  - b) Management of physical education programme.
  - c) Definition of curriculum
  - d) Principles of public relation
  - e) Text books.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.P.Ed. (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Applied statistics in Physical Education and Sport (20503201)

Day & Date: Thursday, 25-04-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सुचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दशवितात.
 3) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे उचित ठरेल.

प्र.1 खालील योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) वारंवार येणाऱ्या प्राप्तकाला ---- म्हणतात.
 अ) मध्यमान
 ब) मध्यगा
 क) प्रमाण विचलन
 ड) बहुलक
- 2) सिग्मा स्केलला ---- म्हणतात.
 अ) 10 पॉईंट स्केल
 ब) 6 पॉईंट स्केल
 क) 7 पॉईंट स्केल
 ड) 0 पॉईंट स्केल
- 3) 'T' स्केल ची संकल्पना प्रथम ---- नी मांडली.
 अ) विल्यम ए मेकॉले
 ब) मॉर्गन
 क) डेव्हिस
 ड) लॉर्ड
- 4) चतुर्थक विचलनाचे सूत्र ---- हे आहे.
 अ) $Q. D. = (Q - Q)^2$
 ब) $QD = (Q - Q)^2$
 क) $Q. D. = (Q - Q)$
 ड) $QD = (Q - Q)$
- 5) संख्याशास्त्र हा शब्द ---- भाषेतून आलेला आहे.
 अ) इंग्रजी
 ब) लॅटिन
 क) ग्रीक
 ड) यापैकी नाही
- 6) विचलनशीलतेचा अभ्यास करणारी ---- ही सर्वात सोपी पध्दत आहे.
 अ) गुणांक विस्तार
 ब) चतुर्थक विचलन
 क) माध्यमां विचलन
 ड) प्रमाण विचलन
- 7) वारंवारिता बहुभूज ---- शी निगडित आहे.
 अ) बेरीज
 ब) रेषा
 क) आलेख
 ड) वर्गमुळ
- 8) खालील पैकी ---- मुल्य आलेखाद्वारे मोजले जात नाही.
 अ) मीन
 ब) आयतालेख
 क) ऊर्ध्वगामी-वक्र
 ड) वारंवारिता बहुभुज
- 9) 110-114 मधील वर्गांतर ---- आहे.
 अ) 9
 ब) 5
 क) 10
 ड) 9.5

- 10) आयातलेखाला ---- नावाने पण संबोधले जाते.
अ) धनफळाकृती ब) पायऱ्या आकृती
क) वारंवारिता ड) ऊर्ध्वगामी-वक्र

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) खालील वारंवारिता सारणीवरून प्रमाण विचलन काढा.

10

C.I	F
140 – 145	2
135 – 139	4
130 – 134	1
125 – 129	3
120 – 124	6
115 – 119	8
110 – 114	7
105 – 109	5
110 – 104	8
95 – 99	4
90 – 94	2
	N= 50

- ब) खालील वारंवारिता सारणीवरून प्रमाण विचलन काढा.

10

C.I	F
160 – 164	9
155 – 159	7
150 – 154	7
145 – 149	8
140 – 144	5
135 – 139	4
130 – 134	3
125 – 129	2
120 – 124	1
115 – 119	2
110 – 114	2
	N= 50

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

अ) खालील वारंवारीता सारणी वरून चर्तुथक विचलन काढा.

C.I	F
150 – 154	2
145 – 149	4
140 – 144	1
135 – 139	3
130 – 134	6
125 – 129	8
120 – 124	7
115 – 119	5
110 – 114	8
105 – 109	4
100 – 104	2
	N= 50

ब) वरील वारंवारीता सारणी वरून प्रमाण विचलन काढा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

अ) खालील वारंवारीता सारणीवरून प्रमाण विचलन काढा.

C.I	F
130 – 134	3
125 – 129	5
120 – 124	4
115 – 119	3
110 – 114	5
105 – 100	7
100 – 104	6
95 – 97	3
90 – 94	7
85 – 87	5
80 – 84	2
	N= 50

ब) वरील सारणी वरून मध्यगा-मध्यांक काढा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणही चार)

- अ) हिस्टोग्राम
- ब) सहसंबंध
- क) केंद्रिय प्रवृत्तीची परिमाणे
- ड) 'Z' स्केल
- इ) सिग्मा स्केल

Q.2 Answer the following questions.

a) Calculate standard deviation (S.D) from the following table.

10

C.I	F
140 - 145	2
135 - 139	4
130 - 134	1
125 - 129	3
120 - 124	6
115 - 119	8
110 - 114	7
105 - 109	5
110 - 104	8
95 - 99	4
90 - 94	2
	N= 50

b) Calculate standard deviation (S.D) from the following table.

10

C.I	F
160 - 164	9
155 - 159	7
150 - 154	7
145 - 149	8
140 - 144	5
135 - 139	4
130 - 134	3
125 - 129	2
120 - 124	1
115 - 119	2
110 - 114	2
	N= 50

Q.3 Answer the following questions. (Any One)

15

a) Calculate quartile deviation (Q.D) from following table.

C.I	F
150-154	2
145-149	4
140-144	1
135-139	3
130-134	6
125-129	8
120-124	7
115-119	5
110-114	8
105-109	4
100-104	2
	N= 50

b) For the above table calculate standard Deviation (S.D).

Q.4 Answer the following question. (Any one)

a) Calculate standard deviation (S.D) from the following table.

C.I	F
130 - 134	3
125 - 129	5
120 - 124	4
115 - 119	3
110 - 114	5
105 - 100	7
100 - 104	6
95 - 97	3
90 - 94	7
85 - 87	5
80 - 84	2
	N= 50

b) Calculate median from the above table.

Q.5 Write Short Notes (Any Four)

20

- a) Histogram.
- b) Correlation.
- c) Measures of central tendency.
- d) 'Z' Scale.
- e) Sigma Scale

Seat No.	
----------	--

**M.P.Ed (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Sports Bio-mechanics and Kinesiology (20503202)**

Day & Date: Saturday, 27-04-2024
Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना:** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) बायसेप्स ब्रॅकी हा स्नायू ——— याठिकाणी असतो.
अ) मांडी
क) धड
ब) मान
ड) खांदा
- 2) बल, टेकू आणि भार यांच्या स्तानांवरून तरफेचे ——— प्रकार होतात.
अ) दोन
क) चार
ब) तीन
ड) पाच
- 3) तरफेच्या ——— प्रकारात एका बाजूला टेकू दुसऱ्या बाजूला बल आणि मध्ये भार असतो.
अ) प्रथम
क) तिसरा
ब) दुसरा
ड) चौथा
- 4) किन्सिऑलॉजी हा शब्द ——— देशातून आला आहे.
अ) भारत
क) ग्रीक
ब) अमेरिका
ड) यापैकी नाही
- 5) ——— यांनी मानवी शरीर धारणेचे तीन प्रकारात वर्गीकरण केले आहे.
अ) न्यूटन
क) अल्बर्ट आइनस्टीन
ब) गॅलीलीओ
ड) शेल्डन
- 6) ——— यामुळे दोन हाडे एकमेकांशी जोडली जातात.
अ) तरफ
क) अस्थिबंधन
ब) स्नायू
ड) सांधा
- 7) रेक्टस अॅब्डॉमिनीस हा स्नायू ——— या ठिकाणी आहे.
अ) कोपरा
क) मांडी
ब) धड
ड) घोटा
- 8) ——— हा बलाचा प्रकार आहे.
अ) घर्षणात्मक
क) केंद्राभिगामी
ब) गुरुत्वाकर्षण
ड) वरील सर्व
- 9) न्यूटनच्या गतीविषयक दुसऱ्या नियमास ——— संज्ञा वापरतात.
अ) गुरुत्वाकर्षणाचा नियम
क) गतीवृद्धीचा नियम
ब) जडत्वाचा नियम
ड) यापैकी नाही

- Q.2 Answer the following questions. 10**
a) Explain Importance of kinesiology in the field of physical Education and sports. 10
b) Explain Importance of Biomechanics in the field of Physical Education and sports.
- Q.3 Answer the following questions. (Any One) 15**
a) Explain classification of Joints.
b) Explain Fundamental movement around joint.
- Q.4 Answer the following questions. (Any One) 15**
a) Explain projection and its types with reference to sports examples.
b) Explain Aims and objective of kinesiology and Biomechanics.
- Q.5 Write Short Notes: (Any Four) 20**
a) Water resistance
b) Air resistance
c) Stability
d) Force
e) Analysis of movement

- 10) खांदयाची दुखापत ही सर्व साधारणपणे ---- या खेळांत जास्त प्रमाणात दिसते.
अ) रोइंग ब) बास्केट बॉल
क) ज्युडो ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालील प्रश्नांची योग्य उत्तरे लिहा.

- अ) कबड्डीमध्ये होणाऱ्या सर्वसामान्य दुखापतीची यादी करा व त्या सोइस्तर स्पष्ट करा. **10**
ब) बास्केट बॉलमध्ये होणाऱ्या सर्वसामान्य दुखापतीची यादी करा व त्या सोइस्तर स्पष्ट करा. **10**

प्र.3 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) मसाज सोइस्तर स्पष्ट करा. **15**
ब) क्रीडा दुखापतीची कारणे व उपाययोजना सोइस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)

- अ) पूर्णवसनासाठी योग्य ते व्यायाम प्रकार स्पष्ट करा. **15**
ब) शरीरधारणा सोइस्तर स्पष्ट करा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- 1) स्नायूंची दुखापती **20**
2) स्ट्रेचिंग व्यायाम
3) खांदयाच्या दुखापती
4) डोक्याच्या दुखापती
5) सपाट पायाची कारणे

- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain massage in details.
  - b) Explain causes and prevention of sports injuries.
- Q.4 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain resisted exercise for rehabilitation.
  - b) Explain body posture in details.
- Q.5 Write Short Notes: (Any Four)** **20**
- a) Muscle injuries
  - b) Stretching exercise
  - c) Shoulder injuries
  - d) Head injuries
  - e) Causes of flat foot

Seat
No.

Set P

M.P.Ed (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024
Sports Management and Curriculum design in Physical Education
(20503209)

Day & Date: Thursday, 02-05-2024
 Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Max. Marks: 80

- सुचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दशवितात.
 3) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे उचित ठरेल.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) क्रीडा व्यवस्थापनात प्रभावी संवादाकरिता ---- आवश्यक आहे.
 अ) तत्व ब) वैशिष्टे
 क) पाया ड) प्रेरक शक्ती
- 2) इंटरनेट स्रोत हे ---- चे साहित्य आहे.
 अ) मासिके ब) पाठ्यपुस्तक
 क) अभ्यासक्रम ड) वरील सर्व
- 3) नियोजन प्रक्रियेची पहिली पायरी म्हणजे ----.
 अ) सुविधांची तरतुद ब) ध्येयाबद्दल दृढनिश्चय
 क) लक्ष गटाची ओळख ड) यापैकी नाही
- 4) शारीरिक शिक्षण संघटनमध्ये प्रत्येक प्रकारच्या नियोजनात ---- आवश्यक आहे.
 अ) व्यवस्थापन ब) पैसा
 क) पर्यवेक्षण ड) वरील सर्व
- 5) शारीरिक शिक्षणातील जनसंपर्काचे तत्व ---- आहे.
 अ) हेतु संबधी माहिती ब) राष्ट्रीय एकात्मता विषयी माहिती
 क) दोन्ही 'अ' आणि 'ब' ड) यापैकी नाही
- 6) अभ्यासक्रम हा शब्द ---- ह्या लॅटीन शब्दापासून आला आहे.
 अ) गोल ब) क्युरेर
 क) आउटलाईन ड) यापैकी नाही
- 7) क्रीडा साहित्य खोलीत ---- चा समावेश होतो.
 अ) बॅट ब) बॉल
 क) रॅकेट ड) वरील सर्व
- 8) ---- हे पारंपारिक माध्यमात येते.
 अ) इंटरनेट ब) टेलिव्हिजन
 क) ब्लॉग ड) सोशल नेटवर्किंग साईट
- 9) ---- हे समाजासाठी वॉच डॉग म्हणून कार्य करते.
 अ) व्यवस्थापन ब) कर्मचारी
 क) माध्यमे ड) तंत्रज्ञान

- 10) शारीरिक शिक्षणाशी संबंधित खालीलपैकी ---- व्यवस्थापन आहे.
अ) नेतृत्व ब) वैयक्तिक
क) क्रीडा ड) वरील सर्व

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) अभ्यासक्रमाची व्याख्या सांगून गरज व महत्व स्पष्ट करा. 10
ब) अभ्यासक्रम विकासासाठी शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा. 10

प्र.3 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15

- अ) विद्यापीठ आंतरमहाविद्यालय क्रीडा स्पर्धेसाठी कार्यक्रम विकासाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.
ब) विविध क्रीडा कार्यक्रमातून माध्यमे आणि सामाजिक संबंध कसे विकसित कराल.

प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15

- अ) अभ्यासक्रम विकसनातील राष्ट्रीय आणि व्यावसायिक धोरणांची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) क्रीडा व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा आणि क्रीडा क्षेत्रात व्यवस्थापनाचे महत्व विशद करा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) 20

- अ) जनसंपर्काची तत्वे
ब) मनोरंजन
क) क्रीडा साहित्य खरेदी
ड) अभ्यासक्रम तत्वे
इ) पाठ्यपुस्तक

- Q.2 Answer the following questions.**
- a) Define curriculum & explain its need & importance. **10**
  - b) Explain the role of the teacher in curriculum development. **10**
- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain the steps in programme development for university inter collegiate Sports Tournament.
  - b) How will you develop public relations and media through various sports program?
- Q.4 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain the role of national and professional policies in curriculum development.
  - b) Define sports management-state the importance of management in sports field.
- Q.5 Write Short Note: (Any Four)** **20**
- a) Principles of public relation
  - b) Recreation
  - c) Purchase sports equipment
  - d) Objective of curriculum
  - e) Text book

Seat No.	
-------------	--

M.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Scientific Principles of Sports Training (20503301)

Day & Date: Tuesday, 16-04-2024
 Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figure to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the options. 10

- 1) The best season for doing 'Fartlek training' is _____.
  - a) Racing season
  - b) Transition period
  - c) Competition period
  - d) Off season
- 2) The schedule for interval training is prepared _____.
  - a) Annually
  - b) Weekly
  - c) Monthly
  - d) Quarterly
- 3) _____ of the following does not include the principles of sports training.
  - a) Economy of Movement
  - b) Progression of load
  - c) Cyclicity of training
  - d) Continuity
- 4) Sprinting speed is best developed through _____.
  - a) Interval training
  - b) Weight training
  - c) Ins and outs
  - d) Continuous running
- 5) Fartlek is more closely related to _____.
  - a) Jumpers
  - b) Throwers
  - c) Sprinters
  - d) Middle distance runners
- 6) Interval training is used for the development of _____.
  - a) Flexibility
  - b) Agility
  - c) Explosive strength
  - d) Endurance
- 7) 'Super compensation' means _____.
  - a) Fatigue
  - b) Second wind
  - c) Adaption to load
  - d) Oxygen debt
- 8) 'Speed play' is also known as _____.
  - a) Weight training
  - b) Pressure training
  - c) Fartlek training
  - d) Interval training
- 9) 'Micro cycle' involves training of _____.
  - a) One week
  - b) 6-8 weeks
  - c) 8-10 weeks
  - d) 3 weeks
- 10) 'Fartlek training' is used best to develop _____.
  - a) Flexibility
  - b) Strength
  - c) Endurance
  - d) Neuromuscular co-ordination

- Q.2 Answer the following questions.**
- a) Define Doping. Explain methods of Blood Doping. **10**
  - b) Explain in detail training plan. **10**
- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Define sports training. Give aim, characteristics of sports training.
  - b) Define overload. Explain causes of overload.
- Q.4 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) List the component of physical fitness. Explain circuit training program in detail.
  - b) Define strength. Explain methods to improve strength.
- Q.5 Answer the following question in brief: (Any Four)** **20**
- a) Fartlek training
  - b) Interval method
  - c) Ballistic method
  - d) Periodisation
  - e) Speed

Seat No.	
-------------	--

Set P

**M.P.Ed. (Semester -III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Sports Medicine (20503302)**

Day & Date: Friday, 19-04-2024
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) खालीलपैकी कोणती कृती स्थिर समतोल कृती आहे.
अ) एरोप्लेन बॅलन्स
ब) बास्केट बॉल मधील ड्रॉबलिंग
क) हर्डल पार करणे
ड) कबड्डी मधील चढाई
- 2) बेंच प्रेस व्यायाम खेळाडूंचे ---- सुधारते.
अ) लवचिकता
ब) दिशाभिमूखता
क) ताकत
ड) दमदारपणा
- 3) फ्रोजन शोल्डर अॅथलेट कोणत्या व्यायामाशी संबंधित आहे.
अ) दिशाभिमूखता
ब) ताकतीचे व्यायाम
क) लवचिकतेचे व्यायाम
ड) दमदारपणाचे व्यायाम
- 4) अॅथलेटला वॉर्मिंग अप किंवा वॉर्मिंग डारुन हे ---- मदत करते.
अ) कामगीरी कौशल्ये सुधारते
ब) आजारी पडत नाही
क) जखमा प्रतिबंध आणि कामगीरी
ड) शरीर आणि मन निवांत ठेवते
- 5) थिरेपीटीक व्यायाम म्हणजे ----.
अ) मानसिक जिमनॅस्टीक
ब) जर्मन जिमनॅस्टीक
क) रिदमिक जिमनॅस्टीक
ड) मेडीकल जिमनॅस्टीक
- 6) ट्रेडमिल प्रशिक्षण ---- विकसित करते.
अ) स्नायू ताकत
ब) शरीर स्थिती
क) गतीची आवाक
ड) स्नायूचा दमदारपणा
- 7) मानेची जखम ---- मुळे होते.
अ) फोरसेबल फ्लकशन
ब) फोरसेबल एक्सटेंशन
क) फोरसेबल रोटेशन
ड) वरील सर्व
- 8) स्पाइनची जखम ---- आहे.
अ) स्लिपडिस्क
ब) अस्थिभंग
क) अ आणि ब दोन्ही
ड) यापैकी नाही
- 9) ---- स्ट्रेचिंग ज्यादाची लवचिकता निर्माण करते.
अ) स्थिर
ब) पी. एन. एफ
क) ब्लास्टिक
ड) ब आणि क दोन्ही

- 10) क्रीडेतील पूर्णवसन ---- ने केले जाते.
अ) जलचिकित्सा
ब) योग्य व्यायाम
क) अ आणि ब दोन्ही
ड) यापैकी नाही

- प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
अ) चांगल्या अन्नाचे घटक स्पष्ट करा. 10
ब) दुखापतीची कारणे लिहा. 10
- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 15
अ) थेरेपीटिक व्यायामाची तत्वे लिहा.
ब) शारीरिक शिक्षण व क्रीडामध्ये क्रीडा वैद्यकशास्त्राची गरज लिहा.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 15
अ) जलचिकित्सा चे फायदे व तोटे लिहा.
ब) क्रीडा वैद्यक शास्त्राचा इतिहास लिहा.
- प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) 20
अ) सांधा निखळणे
ब) क्रीडा दुखापतीची काळजी
क) जिम्बॉल व्यायाम
ड) डोक्याच्या आणि खांदयाच्या दुखापती
इ) खांदयाच्या दुखापती

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

M.P.Ed. (Semester -III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Sports Medicine (20503302)

Day & Date: Friday, 19-04-2024
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) The candidates should read the original questions in English.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 10

- 1) In the following activity which activity has static balance.
  - a) Aeroplane balance
  - b) Dribbling towards in basket
  - c) Clearing the hurdle
  - d) Raiding in kabaddi
- 2) Bench press exercise improves the _____ of the player.
  - a) Flexibility
  - b) Agility
  - c) Strength
  - d) Endurance
- 3) Which exercise will you refer to a frozen shoulder athlete.
  - a) Agility exercise
  - b) Strength developing exercise
  - c) Flexibility exercise
  - d) Endurance exercise
- 4) Warming up and warming down help the athletes _____.
  - a) Improve their performance skill
  - b) Avoid being ill and sick
  - c) Prevent of injury and enhance performance
  - d) Keep the body and mind relaxed
- 5) Therapeutic exercise are otherwise known as _____.
  - a) Mental gymnastics
  - b) German gymnastics
  - c) Rhythmic gymnastics
  - d) Medical gymnastics
- 6) The treadmill training is prescribed for the injured athlete to develop _____.
  - a) Muscle strength
  - b) Stability of the body
  - c) Range of motion
  - d) Muscles endurance
- 7) Neck injuries occur due to _____.
  - a) Forcible flexion
  - b) Forcible extension
  - c) Forcible rotation
  - d) All of these
- 8) Which of the following is a spinal injury _____?
  - a) Slipped disc
  - b) Fracture
  - c) A and B both
  - d) None of these
- 9) _____ stretching produce greater flexibility.
  - a) Static
  - b) P. N. F
  - c) Blastic
  - d) B and C both
- 10) Rehabilitation of sports is done using _____.
  - a) Hydrotherapy
  - b) Corrective exercise
  - c) Both A and B
  - d) None of these

- Q.2 Answer the following questions.**
- a) Explain in details Element of good food. **10**
  - b) Explain in details causes of injuries. **10**
- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain in details principles of therapeutic exercise.
  - b) Explain in details need of sports medicine in physical education and sports.
- Q.4 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain in details advantages and disadvantages of Aquatic therapy.
  - b) Write History of sports medicine.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) Dislocation
  - b) Prevention of sports injuries
  - c) Gymball Exercise
  - d) Head and Neck injuries
  - e) Shoulder injuries

- 10) लिंबू, आवळा, चिंच या आंबट फळात ---- जीवनसत्वे विपुल प्रमाणात असते.
अ) बी ब) सी
क) डी ड) ए

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) शालेय जीवनात आरोग्य शिक्षणाची भूमिका काय? 10
ब) शारीरिक शिक्षणात वजन व्यवस्थापन कार्यक्रम याची आखणी करा. 10

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- अ) आरोग्य शिक्षण म्हणजे काय सांगून आरोग्य शिक्षणाची ध्येये व उद्दीष्टे स्पष्ट करा. 15
ब) संसर्गजन्य व संसर्गविरहित रोगांची यादी तयार करा व कोणतेही दोन रोग स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- अ) प्रदुषणाची व्याख्या लिहा व प्रदुषणाचे प्रकार यादी तयार करा. 15
ब) आहार आणि व्यायाम यांची वजन व्यवस्थापनमध्ये भूमिका काय चर्चा करा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) आरोग्य शिक्षणाची उद्दिष्टे 20
ब) आरोग्य नियोजन व व्यवस्थापन
क) राष्ट्रीय आरोग्य धोरण
ड) पोषणमध्ये कार्बोदकांची भूमिका
इ) संसर्गजन्य रोग

Seat No.	
----------	--

Set **P**

**M.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Health Education and Sports Nutrition (20503303)**

Day & Date: Monday, 22-04-2024
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) The candidates should read the original questions in English.
3) All questions carry equal mark.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 10

- 1) The human body has a normal _____ liter blood.
  - a) 3 Liter
  - b) 5 Liter
  - c) 7 Liter
  - d) 8 Liter
- 2) What is the full meaning of N.A.R.I?
  - a) National AIDS Research Institute
  - b) National AIDS Drug Research Institute
  - c) National Agricultural Research Institute
  - d) None of these
- 3) From which year this health service started at school level in India?
  - a) 1907
  - b) 1905
  - c) 1909
  - d) 1910
- 4) Which day is observed as world population day?
  - a) 11 May
  - b) 11 April
  - c) 11 June
  - d) 11 July
- 5) According to the total weight in human body _____% water exists.
  - a) 50%
  - b) 60%
  - c) 70%
  - d) 75%
- 6) Swine flu are caused by which virus?
  - a) N2H2
  - b) H1N1
  - c) H5N1
  - d) N1H1
- 7) Which of the following diseases is transmitted through air?
  - a) Typhoid
  - b) Eyestrain
  - c) Chicken pox
  - d) Cancer
- 8) The causing natural and human aspects of pollution is called _____.
  - a) Global warming
  - b) Pollutant
  - c) Aspect of pollution
  - d) None of the above
- 9) Fat soluble vitamin is _____.
  - a) C
  - b) B
  - c) E
  - d) None of these
- 10) Lemon, myrobalan tamarind such type of sour fruits includes _____ vitamins at a large scale.
  - a) 'B'
  - b) 'C'
  - c) 'D'
  - d) 'A'

- Q.2 Answer the following questions.** **10**
- a) What is the role of health Education in school life. **10**
  - b) Plan a weigh management program in physical Education. **10**
- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) What is heath Education? Explain the aims and objectives of health Education.
  - b) Make a list of communicable and non-communicable diseases and explain any two diseases.
- Q.4 Answer the following questions (Any One)** **15**
- a) Write a definition of pollution and make a list of types of pollution.
  - b) Discuss the role of diet and exercise in weight management.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) Objectives of health Education
  - b) Health planning and management
  - c) National health policy
  - d) Role of carbohydrates in nutrition
  - e) Communicable diseases.

Seat
No.

M.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Physical Fitness and Wellness (20503310)

Day & Date: Wednesday, 24-04-2024
 Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) विरोधाचे प्रशिक्षण देण्यासाठी कोणत्या प्रकारच्या प्रशिक्षणाची गरज असते?

अ) चक्रीय प्रशिक्षण	ब) मध्यांग प्रशिक्षण
क) लवचिकता	ड) हृदयश्वसन दमदारपणा
- 2) मध्यांग प्रशिक्षणाने कोणत्या प्रकारची तंदुरुस्ती वाढते?

अ) एरोबीक्स तंदुरुस्ती	ब) स्नायूचा दमदारपणा
क) एनएरोबीक्स तंदुरुस्ती	ड) यापैकी नाही
- 3) सततच्या प्रशिक्षणाने हृदयाचा दर हा ----.

अ) 180 बीपीएमच्यावर असतो	ब) एरोबीक्स प्रशिक्षण विभागात असतो
क) अ आणि ब दोन्ही	ड) यापैकी नाही
- 4) एरोबीक्सचा वर्ग लावल्याने मुख्यता शारीरिक क्षमतेचा कोणता घटक विकसीत होतो.

अ) हृदयश्वसन दमदारपणा	ब) ताकत
क) लवचिकता	ड) तोल
- 5) आयसोमेट्रीक व्यायामाने स्नायूची लांबी ही ----.

अ) स्थिर राहते	ब) लहान होते
क) अ आणि ब दोन्ही	ड) यापैकी नाही
- 6) भिंतीला ढकलणे हे ---- व्यायामाचे उदाहरण आहे.

अ) आयसोमेट्रीक व्यायाम	ब) आयसोकायनेटिक व्यायाम
क) आयसोटोनिक व्यायाम	ड) यापैकी नाही
- 7) जलदगती खेळाडूचा विकास ---- मूळे होतो.

अ) भारतोलन प्रशिक्षण	ब) मध्यांग प्रशिक्षण
क) अ आणि ब दोन्ही	ड) यापैकी नाही
- 8) उचलणे, ढकलणे, व खेचण्याचे व्यायाम करत असताना ---- करावे.

अ) श्वास घ्यावा	ब) उच्छ्वास घ्यावा
क) श्वास धरून ठेवावा	ड) यापैकी नाही
- 9) ताकतीच्या प्रशिक्षणाचा फायदा ---- आहे.

अ) स्नायूसमूह वाढतो	ब) हाडांची तीव्रता वाढते
क) अ आणि ब दोन्ही	ड) यापैकी नाही

- 10) स्कॉट, पुशअप्स, पुलअप्स हे ---- चे प्रशिक्षण आहे.
अ) दिशाभिमूखता
ब) लवचिकता
क) ताकत
ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) समतोल आहार सोड्स्तर स्पष्ट करा. 10
ब) फ्रिहॅण्ड व्यायाम सोड्स्तर स्पष्ट करा. 10

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- अ) शारीरिक क्षमतेचे घटक स्पष्ट करा. 15
ब) वेट मशीन व्यायाम व चक्रिय प्रशिक्षण व्यायाम स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- अ) शारीरिक क्षमतेची तत्वे सोड्स्तर स्पष्ट करा. 15
ब) वेट ट्रेनिंगचे आधुनिक तंत्र स्पष्ट करा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) लवचिकतेचे प्रकार 20
ब) दमदारपणाचे प्रशिक्षण
क) ताकतीचे प्रशिक्षण
ड) उतेजक व्यायाम
इ) श्वसनाचे तंत्र

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.P.Ed. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Physical Fitness and Wellness (20503310)

Day & Date: Wednesday, 24-04-2024
 Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) The candidates should read the original questions in English.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 10

- 1) Which type of workout focuses on resistance training.
  - a) Circuit training
  - b) Interval training
  - c) Flexibility training
  - d) Cardio respiratory endurance
- 2) Interval training is best used to improve which types of fitness.
  - a) Aerobic fitness
  - b) Muscular fitness
  - c) Anerobic fitness
  - d) None of these
- 3) When using continuous training your heart rate should _____.
  - a) Above 180 bpm
  - b) In your aerobic training zone
  - c) Both a and b
  - d) None of these
- 4) Which is the main component of fitness developed by attending on aerobic class?
  - a) Cardiovascular fitness
  - b) Strength
  - c) Flexibility
  - d) Balance
- 5) Isometric exercise is the one in which muscle length is _____.
  - a) Constant
  - b) Shortened
  - c) A and B both
  - d) None of these
- 6) Pushing against the stationary wall is an example of _____.
  - a) Isometric exercise
  - b) Isokinetic exercise
  - c) Isotonic exercise
  - d) None of these
- 7) Sprinting speed is best developed through _____.
  - a) Weight training
  - b) Interval training
  - c) Both A and B
  - d) None of these
- 8) As you work against resistance by lifting, pushing or pulling _____.
  - a) In heal
  - b) Exhale
  - c) Hold
  - d) None of these
- 9) _____ are the benefits of strength training.
  - a) Increasing muscles mass
  - b) increasing bone density
  - c) Both A and B
  - d) None of these
- 10) Squats, push up, pull ups is _____ training.
  - a) Agility
  - b) Flexibility
  - c) Strength
  - d) None of these

Q.2 Answer the following questions.

- a) Explain in details balanced diet. 10
- b) Explain in details free hand exercise. 10

- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain in details components of physical fitness.
  - b) Explain weight machines exercise and circuit training exercise.
- Q.4 Answer the following questions (Any One)** **15**
- a) Explain principles of physical fitness in details.
  - b) Explain Advanced techniques of weight training.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) Types of Flexibility
  - b) Endurance training
  - c) Strength training
  - d) Warm-up
  - e) Breathing technique

- 10) की-बोर्ड वरील F-1 ते F-12 या कीज ना ---- म्हणतात.
अ) फंक्शन कीज
ब) न्युमरीक कीज
क) स्पेशल कीज
ड) अल्फाबेट कीज

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) शारीरिक शिक्षणातील आय. सी. टी. च्या एकात्मिकरणाची आव्हाने स्पष्ट करा. 10
ब) शारीरिक शिक्षणात आय. सी. टी. चे महत्व काय आहे? 10

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

- अ) एम. एस. – वर्ड च्या वैशिष्ट्यांची सविस्तर चर्चा करा. 15
ब) शारीरिक शिक्षणातील एम. एस. –एक्सेल चा वापर सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

- अ) कोणतीही तीन इनपूट उपकरणे सविस्तर स्पष्ट करा. 15
ब) अध्ययन-अध्यापन प्रक्रियेतील आय. सी. टी. ची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) संगणकाची मेमरी 20
ब) वेब ब्राऊझर
क) प्रकल्प आधारित अध्ययन
ड) सहयोगी अध्ययन
इ) संप्रेषणातील अडथळे

Seat
No.

**M.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Information and Communication Technology in Physical Education
(ICT) (20503401)**

Day & Date: Monday, 15-04-2024
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) The candidates should read the original questions in English.

Q.1 Choose the correct alternative from the options.**10**

- 1) The short abbreviation of Electronic - Mail is _____.
  - a) Engine
  - b) E-mail
  - c) ETH
  - d) VSNL
- 2) "Face to Face" is one of the types of _____.
  - a) E-learning
  - b) Internet
  - c) Engine
  - d) E-mail
- 3) Key-board is a _____ device.
  - a) Out put
  - b) Processing
  - c) Input
  - d) Software
- 4) 'Opera' is a _____.
  - a) Software
  - b) Internet
  - c) Processor
  - d) Web browser
- 5) 'Bing' is a _____.
  - a) Search Engine
  - b) E-mail
  - c) Software
  - d) Internet
- 6) Computer network is classified in _____ classes.
  - a) Two
  - b) Six
  - c) Three
  - d) Five
- 7) ARCnet and Ethernet are basically two types of _____.
  - a) Internet
  - b) LAN
  - c) MAN
  - d) ICT
- 8) CD-ROM is an example of _____.
  - a) Optical disk
  - b) CPU
  - c) LAN
  - d) Malware
- 9) Windows XP is an example of _____.
  - a) CPU
  - b) Operating system
  - c) Software
  - d) MAN
- 10) F-1 to F-12 keys on keyboard are called _____.
  - a) Function Keys
  - b) Numeric Keys
  - c) Special Keys
  - d) Alphabet Keys

- Q.2 Answer the following questions.**
- a) Explain the challenges of integrating ICT in Physical Education. **10**
  - b) What is the importance of ICT in Physical Education? **10**
- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Discuss the features of MS-word in detail.
  - b) Explain the use of MS-excel in Physical Education.
- Q.4 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain any three input devices in detail.
  - b) Explain the scope of ICT in teaching-learning process.
- Q.5 Write Short Notes: (Any Four)** **20**
- a) Computer memory
  - b) Web browsers
  - c) Project based learning
  - d) Collaborative learning
  - e) Communication barriers

Seat No.	
-------------	--

Set	P
-----	---

**M.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Sports Psychology and Sport Sociology (20503402)**

Day & Date: Thursday, 18-04-2024
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) व्यक्तिमत्वाच्या विशेष गुण उत्पत्तीचे उदाहरण कोणते?

अ) शेल्डनचे वर्गीकरण	ब) जंगचे वर्गीकरण
क) अ आणि ब दोन्ही	ड) यापैकी नाही
- 2) विरोधात्मक आक्रमण हे ---- आक्रमण म्हणून देखील संबोधले जाते.

अ) प्रतिक्रियाशील	ब) चॅनेल आक्रमण
क) खंबीर	ड) यापैकी नाही
- 3) खालीलपैकी ताणाचे मुलभूत स्रोत कोणते?

अ) वातावरण	ब) शरीरक्रियात्मक
क) अ आणि ब	ड) यापैकी नाही
- 4) सकारात्मक ताणाचे गुणधर्म कोणते आहे?

अ) प्राविण्यात वाढ करणे	ब) प्रेरणा देणे
क) अ आणि ब दोन्ही	ड) यापैकी नाही
- 5) नकारात्मक ताणाचे गुणधर्म कोणते आहे?

अ) चिंता निर्माण करणे	ब) असमाधानी वाटणे
क) प्राविण्यात घट होणे	ड) वरील सर्व
- 6) ---- हे व्यक्तिभेदाचे क्षेत्र आहे.

अ) लिंग भेद	ब) शरीररचना
क) मानसिक क्षमता	ड) वरील सर्व
- 7) क्रीडा समाजशास्त्राला ---- प्रकारची पार्श्वभूमी असावी लागते.

अ) मानसशास्त्र	ब) समाजशास्त्र
क) शरीररचना शास्त्र	ड) अ आणि ब दोन्ही
- 8) रिचर्ड अल्डरनुसार प्रेरणाची व्याख्या ---- वर्षी केली.

अ) 1974	ब) 1975
क) 1976	ड) 1977
- 9) कॅटल यांनी व्यक्तिमत्वाची व्याख्या ---- वर्षी केली.

अ) 1951	ब) 1950
क) 1953	ड) 1954

- 10) ——— हे मानवी वर्तणुकीचे शास्त्र आहे.
 अ) शरीररचना शास्त्र   ब) मानसशास्त्र
 क) अ आणि ब दोन्ही   ड) वरीलपैकी नाही

- प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 10
 अ) व्यक्तिभेदावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. 10
 ब) समुहगतीमानता सोड्स्तर स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 15
 अ) शारीरिक शिक्षण व क्रीडा यांच्याद्वारे राष्ट्रीय एकात्मता स्पष्ट करा.
 ब) क्रीडामानस शास्त्राचे शारीरिक शिक्षण व क्रीडा मध्ये महत्व स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 15
 अ) शारीरिक शिक्षण व क्रीडा यांच्यातून नेतृत्वगुणाचा विकास स्पष्ट करा.
 ब) प्रेरणेचे प्रकार लिहून क्रीडा प्राविण्य स्पष्ट करा.
- प्र.5 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) 20
 अ) चिंता आणि क्रीडा प्राविण्य
 ब) ताण आणि क्रीडा प्राविण्य
 क) आक्रमकता आणि क्रीडा प्राविण्य
 ड) व्यक्तिमत्व आणि क्रीडा प्राविण्य
 इ) महिलेचा क्रीडामध्ये सहभाग

Seat No.	
-------------	--

**M.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Sports Psychology and Sport Sociology (20503402)**

Day & Date: Thursday, 18-04-2024
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) The candidates should read the original questions in English.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 10

- 1) Which of the following is the example of Trait theory of personality _____.
 a) Sheldon's classification   b) Jung classification
 c) Both a and b   d) None of these
- 2) Hostile aggression is also known as _____ aggression.
 a) Reactive   b) Channeled
 c) Assertive   d) All of these
- 3) Which of the following are the basic sources of a stress _____?
 a) The Environment   b) Physiological
 c) Both a and b   d) None of these
- 4) The following are the characteristics of positive stress _____.
 a) It improves performance   b) It motivates
 c) Both a and b   d) None of these
- 5) The following are the characteristics of negative stress _____.
 a) It causes anxiety   b) It feels unpleasant
 c) It decreases performance   d) All of these
- 6) Area of individual differences is _____.
 a) Gender difference   b) Body structure
 c) Mental Ability   d) All of above
- 7) The sports sociologist should have a background of _____.
 a) Psychology   b) Sociology
 c) Anatomy   d) Both a and b
- 8) Richard Alderman defined motivation in _____ year.
 a) 1974   b) 1975
 c) 1976   d) 1977
- 9) Cattell proved his personality definition in _____ year.
 a) 1951   b) 1950
 c) 1953   d) 1954
- 10) _____ is a science of human behavior.
 a) Anatomy   b) Psychology
 c) Both a and b   d) None of these

- Q.2 Answer the following questions.**
- a) Explain in details factor affecting individual difference. **10**
  - b) Explain in details group dynamic. **10**
- Q.3 Answer the following questions. (Any One)** **15**
- a) Explain in details National integration through Physical Education and Sports.
  - b) Explain in details importance of sports psychology in Physical Education and Sports.
- Q.4 Answer the following questions (Any One)** **15**
- a) Explain in details Leadership development through Physical Education and Sports.
  - b) Explain in details types of motivation and sports performance.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) Anxiety and sports performance
  - b) Stress and Sports performance
  - c) Aggression and sports performance
  - d) Personality and sports performance
  - e) Women's in sports

Seat No.	
-------------	--

Set P

**M.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Value and environmental Education (20503408)**

Day & Date: Saturday, 20-04-2024
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) ध्वनी प्रदुषणाची तिव्रता मोजण्याचे ——— हे एकक आहे.
अ) किलोग्रॅम   ब) पॉंड
क) डेसिबल   ड) मीटर
- 2) खालीलपैकी कोणते मूल्यशिक्षणाचे तत्व नाही?
अ) सकारात्मक विचार   ब) आंतरीक शांतता शोधणे
क) खोली आणि विविधता   ड) यापैकी नाही
- 3) मूल्य रुजवण्याकरिता ——— महत्त्वाचे आहे.
अ) शिक्षक   ब) वडील
क) दोन्ही 'अ' व 'ब'   ड) यापैकी नाही
- 4) खालीलपैकी कोणता मूल्यशिक्षणाचा प्रकार सॉक्रेटिसने सांगितला?
अ) शारीरिक चांगुलपणा   ब) तात्वीक चांगुलपणा
क) मानसिक चांगुलपणा   ड) यापैकी नाही
- 5) ——— नुसार मूल्य बदलतात.
अ) काळ (वेळ)   ब) पैसा
क) वस्तू   ड) निसर्ग
- 6) अप्पिको आंदोलनाची सुरुवात कोणत्या साली झाली?
अ) 1983   ब) 1993
क) 2003   ड) 2013
- 7) पर्यावरण ——— शी निगडीत आहे.
अ) हवा   ब) जल
क) दोन्ही 'अ' आणि 'ब'   ड) यापैकी नाही
- 8) चिपको आंदोलनाची सुरुवात प्रथम कोणी केली.
अ) विलासराव देशमुख   ब) आर. आर. पाटील
क) सुंदरलाल बहुगुणा   ड) शरद पवार
- 9) गंगा शुध्दीकरण अभियान या योजनेचा मुख्य उद्देश ——— यांनी ठरविला.
अ) नरेंद्र मोदी   ब) इंदिरा गांधी
क) राहुल गांधी   ड) नितीन गडकरी

Seat No.	
----------	--

**M.P.Ed. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024
Value and environmental Education (20503408)**

Day & Date: Saturday, 20-04-2024
Time: 09:00 AM To 12:00 PM

Max. Marks: 80

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following options. 10

- 1) _____ unit to measure sound pollution.
  - a) Kilogram
  - b) Pound
  - c) Decibel
  - d) Meter
- 2) Which of the following is not principle of value education.
  - a) Think positive
  - b) Discover inner peace
  - c) Depth & Variety
  - d) None of these
- 3) _____ is the important for value inculcation.
  - a) Teacher
  - b) Father
  - c) Both A & B
  - d) None of these
- 4) Which of the following type of values is given by Socrates.
  - a) Physical goodness
  - b) Philosophical goodness
  - c) Psychological goodness
  - d) None of these
- 5) Value changes According to _____.
  - a) While
  - b) Money
  - c) Object
  - d) Nature
- 6) In which year Appiko movement was started _____.
  - a) 1983
  - b) 1993
  - c) 2003
  - d) 2013
- 7) Environmental issues deals with _____.
  - a) Air
  - b) Water
  - c) Both A & B
  - d) None of these
- 8) Who started the Chipko movement?
  - a) Vilasrao Deshmukh
  - b) R. R. Patil
  - c) Sundarlal Bahuguna
  - d) Shard Pawar
- 9) Ganga purification campaign scheme this aim was decide by _____.
  - a) Narendra Modi
  - b) Indira Gandhi
  - c) Rahul Gandhi
  - d) Nitin Gadkari
- 10) Developing quality of environment is the major _____ of environment.
  - a) Scope
  - b) Look
  - c) Aim
  - d) None of these

- Q.2 Answer the following questions.**
- a) Explain Remedial measure of environmental problems. **10**
  - b) Explain law of conservation of plants and animals. **10**
- Q.3 Answer the following question. (Any One)** **15**
- a) Explain the concept, need and importance of environmental education.
  - b) Define air pollution. Explain the effect of air pollution & water pollution on human life.
- Q.4 Answer the following question. (Any One)** **15**
- a) Explain the role of schools in environmental conservation and sustainable development.
  - b) Give the list of environmental project & explain in detail any one.
- Q.5 Write Short Notes. (Any Four)** **20**
- a) Soil pollution
  - b) Role of Parents in value education
  - c) Noise pollution
  - d) Pollution and Govt policies
  - e) Waste management in collage